

Primär aldosteronism

Vad är primär aldosteronism?

Primär aldosteronism kallas ibland också primär hyperaldosteronism. Vid denna sjukdom bildar binjurebarken för mycket av hormonet aldosteron. Orsaken kan vara en godartad tumör i ena binjuren eller en ökad bildning av aldosteron från båda binjurarna.

Hos en frisk person har aldosteron en viktig betydelse att signalera till njurarna att spara salt (natrium) och vatten och i stället utsöndra kalium. På detta sätt förhindrar aldosteron att vi får blodtrycksfall om vi minskar saltintaget eller svettas mycket. Ökad bildning av aldosteron ger en ökad mängd natrium och vatten i blodet som höjer blodtrycket. Ofta har man samtidigt kaliumbrist i blodet.

Vem drabbas av sjukdomen?

Sjukdomen är ovanlig; den förekommer hos några procent av alla med högt blodtryck. Vanligen uppträder sjukdomen spontant och man känner inte till den bakomliggande orsaken. I ett fåtal fall är sjukdomen ärftlig. Sjukdomen upptäcks i regel i medelåldern.

Vilka symptom får man av primär aldosteronism?

Högt blodtryck med eller utan kaliumbrist är de vanligaste tecknen på sjukdomen. I de flesta fall ger sjukdomen inga andra subjektiva symptom förutom eventuella symptom av det höga blodtrycket. I mera uttalade fall med kraftig kaliumbrist i blodet förekommer muskelsvaghet. Ofta är det svårt att normalisera blodtrycket med vanlig medicinsk behandling.

Hur diagnostiseras sjukdomen?

När man har skäl att misstänka sjukdomen tas blodprov för att analysera halterna av hormonerna aldosteron och renin i blodet. Kvoten mellan aldosteron och renin i blodet är hög vid primär hyperaldosteronism. Ibland mäter man även utsöndringen av aldosteron i urinen. Om dessa prover inger misstanke om primär aldosteronism följer en mer komplicerad provtagning där man bl.a. testar hur hormonerna reagerar på salttillsats. Har man konstaterat att sjukdomen föreligger undersöks binjurarna i detalj med skiktröntgen. Övervägs operation gör man en mera detaljerad blodprovstagning direkt från blodkärlen som för blod från binjurarna. Denna undersökning kallas "binjurevenskateterisering". Vid denna undersökning förs en tunn kateter in via blodkärl i ljumskarna under röntgengenomlysning så att man kan ta blodprov direkt från de blodkärl som för blodet från binjurarna.

Vilka behandlingsmöjligheter finns vid primär aldosteronism?

Om en tumör påvisas i ena binjuren opereras denna bort (vanligen avlägsnas hela binjuren). Detta görs nuförtiden oftast med s.k. "titthålskirurgi". Efter en sådan operation kan man i vissa fall få normaliserat blodtryck och behöver då inte längre ta blodtryckssänkande mediciner. Det kan dock ta lång tid efter operationen innan all eventuell blodtrycksmedicin kan sättas ut. Man får efter en operation normalisering av kaliumhalten i blodet. Om hyperaldosteronismen beror på ökad bildning av aldosteron från båda binjurarna ges istället läkemedel som blockerar aldosteronets effekter på njurarna. Det finns för närvarande två olika preparat med denna effekt, Spironolakton och Eplerenon. Dessa preparat kan normalisera blodtrycket och rättar också till eventuell kaliumbrist.